

Rondom een lunch op Terschelling

Ton Thissen

Wat brengt de voltallige redactie van BIJEN ertoe op zondag 11 juli jl. de lunch te gebruiken in Hotel/Restaurant 'De Walvisvaarder' te Lies op Terschelling? Laat mij een lang verhaal proberen kort te maken.

Het blad BIJEN kent redacteuren, maar die zouden het blad niet kunnen maken zonder medewerkers, met name vaste medewerkers. Een van hen is Ko Zoet die u ongetwijfeld kent van zijn rubriek: Van imker tot imker. Ko woont sinds 1993 op Terschelling en het water moet hem tot aan de lippen komen voor hij het vaste land opzoekt. Dit jaar bleek dat deze medewerker al sinds 1954 (schrijvende) contacten heeft met aanvankelijk Het Groentje en daarna BIJEN. Een rotsmaar ook honkvaste medewerker dus. En vooral ook bescheiden: 'er zijn betere redenen om een feest te vieren.' Dus moest Mohammed naar de berg d.w.z. de redactie naar Terschelling. Cadeau: een gemeenschappelijke lunch. Ook weer niet zo'n raar cadeau als je bedenkt dat we eenmaal per jaar overleg hebben met de (overige) medewerkers, waarbij de gemeenschappelijke lunch een belangrijke, want gezellige rol speelt. Een overigens eenvoudige doch voedzame maaltijd. Zo ook op Terschelling.

In die lunch school bij Ko Zoet volgens mij dan ook niet zijn allerhoogste genot. Dat zat hem vooral in onze tijdens de lunch blijkende waardering voor zijn bemoeienis met Imkerij De Bijenworf: bijenmuseum en bijentuin, Lies 36 Terschelling.

De Bijenworf

Aan de Bijenworf zijn onlosmakelijk de namen en daden van Eef en Wiebe de Haan verbonden. Nadat Wiebe

'Hoe 't allemaal begon, Ko Zoet vertelt'. V.l.n.r. Ko Zoet, Mari van Iersel en Wiebe de Haan. Foto's M. Boerjan.

zijn veeartsenpraktijk op Terschelling aan een jongere collega had overgedaan, kocht hij de boerderij aan, waarvan hij sinds 1991 het voorhuis bewoont en de veestallen sinds 1993 bestemd voor museum. Een bijenmuseum. Zijn vrouw Eef begon destijds met bijen, maar bleek allergisch. Zo kwamen die bijen in handen van Wiebe. Eef doet, getuige het etiket, de honing en nog van alles wat ze niet etaleert maar wat je wel vermoeden kunt. Bij de boerderij is een tweeduizend meter grote bijentuin aangelegd op een kunstmatige terp. Vanaf het hoogste punt wijst Wiebe naar een nabij de tuin gelegen verhoging in het landschap. 'Dat heet een worf. Waarschijnlijk hoorde daar in vroegere tijden een onderkomen, een hoeve, wellicht een kasteeltje bij: hoog en droog. Daar hebben we onze museumnaam aan ontleend.'¹

In de stallen is het museum ondergebracht: een overweldigende hoeveelheid materiaal aan korven, kasten, persen, slingers en het daarbijbehorend gereedschap. Het is min of meer historisch gerangschikt van klotzbeute tot Spaarkast – en van alles daartussen – en voorzien van informatie in de vorm van korte, goed leesbare teksten. Voor ingewijden zijn vooral de details interessant zoals het korfmes, de zwermval, het ontzegelmes e.d. Trekkers op dit bijenpad zijn onder andere de observatiekast en de indrukwekkende bijenvitrine met levende have, vlak naast elkaar waarbij een praatje over de natuurlijke trosvorming van pas komt. De vitrine heeft overigens gefungeerd als voorbeeld voor de bekende Dick Vunderink-vitrine op de afgelopen Floriade in de Haarlemmermeer. Nog zo'n attractie is de huisvideobioscoop, op primitieve maar knusse wijze ingericht.

Publiek

In het voor- en naseizoen is het niet zo druk: moeders en vaders met niet-schoolgaande kinderen; de (jongere) ouderen in het naseizoen en door het jaar heen de leerlingen van de scholen (basis- en vmbo-scholen) op Terschelling. In het hoogseizoen is de Bijenworf op dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag open van 14.00 tot 16.30 uur. Het zijn dan vooral de toeristen met schoolgaande kinderen die het museum bezoeken. Het is dan meestal geen strandweer. Dus ook geen bijenweer. Maar wel weer voor het bijenmuseum. Wiebe: 'We maken in die dagen dan ook op beperkte schaal reclame voor onze 'business', want een toeloop van tachtig bezoekers in 2,5 uur is geen sinecure'. De

Bijenworf richt zich met name op de jeugd. Voor hen is een kleurplaat beschikbaar en een lijst met vragen, waarop het informatiemateriaal van het museum de antwoorden geven kan. De zgn. steentjesbak, door Wiebe bedacht, is populair: het gaat om het bij elkaar brengen van kleuren vanuit de bak met de bloemkleuren uit de tuin. De kleintjes blijken er dol op te zijn.

Participatie

In dit gebeuren participeert Ko Zoet. Door het jaar heen maar in het hoogseizoen toch meestal twee middagen per week, ook omdat er ook nog een braderie te verzorgen valt en natuurlijk zijn eigen bijenstand. Hij neemt voornamelijk het binnenwerk voor zijn rekening. Niet zozeer in de vorm van een rondleiding, eerder terloops: vragen beantwoordend en toelichting gevend op de attractieve plekken. Als je hem daarover hoort, kun je niet anders concluderen dan dat aan hem een schoolmeester verloren ging, die nu – hij is 67 – zijn schade inhaalt. Wie een trouw lezer is van zijn maandelijkse rubriek in BIJEN kan zich dat ook wel voorstellen. Ko is geen betweter; hij verstrekt informatie uit eigen ervaring en op grond van ervaringen van anderen. Daarvoor is hij geabonneerd op een aantal buitenlandse bijenbladen en put hij uit de verschillende afdelingsblaadjes die hij krijgt toegezonden. Van huis uit is hij meteoroloog en functioneerde als zodanig op Schiphol. Vandaar ook zijn weeroverzichten die zijn bijdragen altijd afsluiten.

Terschelling

Hij en zijn vrouw Injo hadden, in Nieuw-Vennep wonend, altijd al wat met Terschelling. Ze gingen er nogal eens op vakantie en leerden zo de De Haans kennen. In 1993 – het jaar van de opening van de Bijenworf – gingen ze er wonen. De bijen – al vanaf zijn elfde jaar zijn liefhebberij – gingen mee, althans zijn hobby. Want bijen mogen officieel niet worden ingevoerd op Terschelling. Dat had in eerste instantie iets te maken met het niet op prijs gesteld profiteren

Zachtaardige bijenvolken in de bijentuin

Vlechtwerk: van poppenwagen tot Ambrosiuskorf

door vastelanddimkers van de lamsoordracht en vervolgens met het weghouden van de Varroa-mijt van het eiland. De maatregel heeft m.b.t. de Varroa-mijt in ieder geval geen resultaat gehad. Ook op Terschelling is de mijt de kasten binnengedrongen. Er is dus wel degelijk van illegale import sprake geweest. Maar niet door Ko Zoet.

Flora op Terschelling

Over het lamsoor sprekend nemen we de Flora op het eiland door. Het lamsoor is wel typerend voor de Wadden: het moet zo nu en dan een zoutwaterbad hebben. Ook de zulte – zeeaster – is typisch voor Terschelling en soortgelijke biotopen. Net als de herfstleuwentand, massaal vanaf juli en ook wel de veulenbloem genoemd. Verder hebben we hier te maken met het zandblauwtje, de rode ogentroost, kattenstaart, wilgenroosje, de kruipwilg in het voorjaar, de verfbrem in de zomer en met natuurlijk braam, witte klaver en de heide (dopheide en struikheide). De bijen willen het lamsoor nog wel eens overslaan ten gunste van de heide.

Afgezien van de wat lagere temperaturen dan in overig Nederland lijkt de wind een belangrijke vijand van de honingbij op Terschelling. Toch is dat niet zo. De duinvalleien bevinden zich grotendeels in de luwte. En daar regeert de heide. De wind is derhalve vaak een vermeende vijand. Ook op Terschelling kunnen onze bijen tegen een stootje.

Straks

Zullen we het voorlopig op vijf jaar houden? Dat betekent dat Ko Zoet nog op zijn minst tot 2010 zijn stukjes schrijft en dat wij dan weer naar Terschelling komen om hem en zijn vrouw een diner aan te bieden. Eenvoudig maar voedzaam. En gekruid met respect en bewondering. Ko en Injo, tot dan.

¹ Dr. J. de Vries, Etymologisch woordenboek: werf: middelnederlands waerf, werf, worf = werf, erf = verhoogde grond langs water (red.).